Čís. 6219.

Zubní technik není oprávněn vytahovati zuby, není-li to v konkretním případě nutné k provedení umělé náhrady zubů nebo chrupu.

Vytrhne-li zub mimo takový případ, je trestný podle § 343 tr. zák.

(Rozh. ze dne 13. června 1938, Zm I 320/38.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmateční stížnost generální prokuratury k zachování zákona, podanou podle §§ 292, 479 tr. ř. a domáhající se toho, aby bylo vysloveno, že rozsudkem okresního soudu v R. ze dne 19. února 1937 a potvrzujícím jej rozsudkem krajského soudu v P. ze dne 4. prosince 1937, pokud byl obžalovaný A. uznán vinným také přestupkem proti bezpečnosti života podle § 343 tr. z., byl porušen zákon v ustanovení § 343 tr. z., aby byly tyto rozsudky ve výroku o vině, pokud jde o tento přestupek, a v důsledku toho i ve výroku o trestu a výrocích s ním souvisících jako zmatečné zrušeny a aby byl A. podle § 259, čís. 2 tr. ř. zproštěn obžaloby vznesené naň pro přestupek proti bezpečnosti života podle § 343 tr. z., aby mu byl za zbývající přestupek podle § 411 tr. z. uložen nový trest podle § 412 tr. z. a aby bylo okresnímu soudu v R. uloženo zaslati spisy příslušnému správnímu úřadu k dalšímu úřednímu jednání.

Důvody:

Rozsudkem okresního soudu v R. ze dne 19. února 1937 a potvrzujícím jej rozsudkem krajského soudu v P. jako soudu odvolacího pro přestupky ze dne 4. prosince 1937 byl obžalovaný A., zkoušený zubní technik v P., uznán vinným také přestupkem proti bezpečnosti života podle § 343 tr. z., jehož se dopustil tím, že dne 16. listopadu 1935 v S. (při výkonu své zubotechnické živnosti) vytrhl N. bolavý zub (za úplatu) a tedy nenabyv učení lékařského a nemaje podle zákona práva léčiti jako lékař nemocné, lékařství po živnostensku provozoval, a byl odsouzen za tento přestupek a sbíhající se přestupek podle § 411 tr. z. k trestu vězení v trvání pěti dnů podmínečně na jeden rok.

Generální prokuratura dovozuje, že oběma těmito rozsudky byl porušen zákon v ustanovení § 343 tr. z.

Jest jí úplně přisvědčiti, že se přestupku podle § 343 tr. z. dopouští ten, kdo nenabyv lékařského učení a nemaje podle zákona práva léčiti jako lékař nemocné, lékařství po živnostensku provozuje, že tedy pachatelem tohoto přestupku může býti jen ten, kdo ani nenabyl lékařského učení, ani nemá zákonného oprávnění k léčení nemocných, jemuž tedy schází obojí (Herbst II, 119, Altmann I, 817). Hledíc k ustanovení § 1 zákona čís. 303/1920 Sb. z. a n. ve znění vyhlášky čís. 172/1934 Sb. z. a n. nelze ani pochybovati, že veškeré výkony zubolékařské spa-

dají pod pojem léčení nemocných ve smyslu § 343 tr. z. (rozhodnutí čís. 1649, 3686 a 4187 Sb. n. s.).

Co se týče pojmu »lékařského účení«, plyne z § 1 zák. čís. 114/1929 Sb. z. a n., že za jeho nabytí je pokládati jen nabytí doktorátu veškerého lékařství (viz Rittler, Lehrbuch des öst. Strafrechtes, 1938, II, str. 34, srov. rozh. č. 3686 Sb. n. s.), při čemž mohou pro souzený případ zůstati beze zřetele úvahy o dalších zvláštních předpokladech odborné způsobilosti lékaře pro zubní lékařství po rozumu § 1 zák. čís. 303/1920 Sb. z. a n. ve znění vyhlášky čís. 172/1934 Sb. z. a n. Je zjevno, že uvedená podmínka pro beztrestnost s hlediska ustanovení § 343 tr. z. není u obžalovaného splněna, když lékařem není.

Sluší proto jen zkoumati, zda není u něho splněna alespoň druhá podmínka, vylučující trestnost podle § 343 tr. z., totiž zákonné oprávnění k provozování zubolékařské praxe. Oba soudy zjistily, že se obžalovaný podle vysvědčení ze dne 22. října 1931 s úspěchem podrobil praktické zkoušce před zkušební komisí pro praktické zkoušky zubních techniků při ministerstvu veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy v Praze. Vzhledem k tomu může obžalovaný podle § 4 cit. zákona vykonávati veškeré výkony na zubech a chrupu, jaké jsou nutny k tomu, aby mohl provésti umělou náhradu zubů a chrupu. K těmto patří pak podle § 2, písm. f) prováděcího nařízení ze dne 27. dubna 1922, čís. 132 Sb. z. a n. také vytahování (extrakce) zubů a kořenů, které jsou na závadu umělé náhradě zubův a chrupu, při čemž je dovoleno i použití místní anaesthesie. Oba soudy zjistily, že obžalovaný vytrhl N. bolavý zub, odvolací soud pak kromě toho, že nešlo o pořízení zubu náhradního (umělé náhrady) ve smyslu § 1 cit. nařízení.

Zmateční stížnost má za to, že přes to nejde o přestupek podle § 343 tr. z. Podle názoru zmateční stížnosti nutno obžalovaného jako zkušeného zubního technika vzhledem k ustanovením zákona čís. 303/1920 Sb. z. a n. ve znění vyhl. čís. 172/1934 Sb. z. a n., upravujícího právní poměry zubního lékařství a zubní techniky, pokládati za zákonně oprávněna ve smyslu § 343 tr. z., jenž tímto zákonem nebyl ani zrušen, ani změněn (rozh. čís. 1649, 3686 Sb. n. s.), k veškerým výkonům na zubech a chrupu, jaké jsou nutny k provedení umělé náhrady zubův a chrupu, a to bez ohledu na to, zda jde skutečně o provedení takové umělé náhrady, či nikoliv. Při tom vychází zmateční stížnost ze stanoviska, že slovu »jaké« nelze prý přiznati význam a smysl slova »pokud«. O přestupek podle § 343 tr. z. může prý jíti jen tehda, je-li pachatelem osoba, která podle cit. zákona vůbec není oprávněna živnost zubní techniky provozovati, nebo nespadá-li ten který zubolékařský nebo zubotechnický výkon vůbec pod ustanovení § 4 cit. zák. Jestliže však zubní technik podle § 3 cit. zák. oprávněný provede zubolékařský (zubotechnický) výkon, k němuž je v zásadě podle § 4 cit. zák. oprávněn, aniž byl nutný k provedení umělé náhrady zubův a chrupu, a nedodrží tudíž pouze podmínku zákonem stanovenou, nelze prý o něm říci, že

provedl výkon, k němuž by neměl zásadně zákonného oprávnění ve smyslu § 343 tr. z. Proto nespadá prý takový čin pod trestní ustanovení § 343 tr. z., nýbrž zakládá pouhý přestupek zákona čís. 303/1920 Sb. z. a n., který trestati náleží podle § 7 tohoto zákona úřadům, které obstarávají zdravotní službu v prvé stolici. To platí prý též o zjištěném činu obžalovaného, který vytrhl zub, k čemuž je prý podle § 4 cit. zákona z á s a d n ě oprávněn, třebaže nebyla splněna podmínka tam stanovená, že vytržení bylo nutné k provedení umělé náhrady.

S tímto názorem zmateční stížnosti nelze souhlasiti. Především nutno si uvědomiti, že kdyby bylo skutečně slovu »jaké« v § 4 cit. zák. rozuměti tak, jak je vykládá zmateční stížnost, totiž v tom smyslu, jako by příslušná věta zněla, »jaké b ý v a j í (roz. mnohdy) nutny k tomu, aby (zubní technikové) mohli provésti umělou náhradu zubův a chrupů« čili jinými slovy, kdyby tu šlo jen o kvalitativní, povahové a ryze abstraktní vymezení příslušných výkonů a nikoli též o konkretní určení podmínky, za které mohou zubní technikové dotčené výkony na zubech a chrupu jediné vykonati, totiž o určení podmínky, že je ten který výkon na zubech a chrupu i v konkretním případě skutečně nutný, aby mohla býti provedena umělá náhrada zubů a chrupu, pak by byl zubní technik ve smyslu uvedeného ustanovení za všech okolností o p r á v n ě n, vykonati výkony tam zmíněné, tedy veškeré výkony uvedené v § 2, písm. f) nař. čís. 132/1922 Sb. z. a n. bez ohledu na to, zda v konkretním případě slouží k provedení umělé náhrady zubův a chrupu čili nic, pokud jen mohou k tomu sloužiti abstraktně, t. j. v jiných případech; vždyť poslední věta cit. § 4 poukazuje výslovně na to, že předchozí část tohoto paragrafu vymezuje kruh »oprávnění« zubních techniků. Nebyly-li by však výkony, o nichž byla svrchu řeč, tedy i na př. vytahování zubů, přes nedostatek konkretního vztahu k provedení umělé náhrady mimo uvedený kruh oprávnění a jednal-li by tedy zubní technik i v takových případech v mezích svých oprávnění, pak by v zákoně nebylo podkladu ani pro stíhání zubního technika v takovém případě podle § 7 cit. zák. a byl by tedy s hlediska uvedeného zákona vůbec beztrestný zubní technik, který by bez jakékoli souvislosti s nastávajícím neb aspoň zamýšleným provedením umělé náhrady vykonal zubolékařské výkony. Že takový důsledek, nadržující soutěži zubních techniků a proto pro stav zubních lékařů dosti nepříznivý, by byl v příkrém odporu s celou intencí zákona, o nějž jde, je nasnadě a plyne najmě i ze vzniku tohoto zákona.

Důvodová zpráva k zákonu čís. 303/1920 Sb. z. a n. (tisk 2652 Nár. shrom. z roku 1920) poukazuje na to, že živnost zubní techniky má svůj původ v dobách, kdy nebylo dostatečně postaráno o lékařskou pomoc pro širší vrstvy obyvatelstva a kdy v důsledku toho vykonávali některé úkoly lékařské též laikové, nelékaři, že se sice mezi těmito osobami nalezli jednotlivci, kteří se dopracovali výsledků, jež mohly výjimečně soutěžiti i s výsledky lékařskými, že však přes to nikdo nebude považovati za pokrok, kdyby se v dnešní době zaváděl stav, který odporuje základním ustanovením zákonným o vykonávání lékařské prakse,

kdyžtě v dnešní době je dostatek graduovaných lékařů a když i léčení dobytka se svěřuje zvěrolékaři se vzděláním vysokoškolským (viz podobně i zprávu výboru sociálně politického a výboru živnostenského, tisk č. 2786 Nár. shrom. z roku 1920).

K uvedeným laikům, připouštěným k vykonávání lékařských výkonů, patřili i zubní technici, jejichž působnost byla vymezena dekretem dvorní kanceláře ze dne 10. září 1842, čís. 28561, v tom smyslu, že byli oprávněni jen ke zhotovování umělých zubů a chrupu, že jim však nebyly dovoleny operativní výkony v lidských ústech, při čemž bylo výslovně ustanoveno, že přehmaty budou trestány jako fušerství.

Nařízením čís. 55/1892 ř. z. byla živnost zubních techniků zařaděna mezi koncesované živnosti a bylo blíže ustanoveno, ke kterým výkonům v ústní dutině je zubní technik oprávněn a ke kterým nikoliv. Poněvadž při praktickém provádění tohoto nařízení vznikly rozpory, pokud jde o oprávnění zubních techniků k výkonům v lidských ústech, konaly se již v bývalém Rakousku četné porady a byla zamýšlena nová úprava v tom směru, aby zubní techniku nadále směli vykonávati jen zubní lékaři a aby provozování zubotechnické prakse bylo dosavadním zubním technikům ponecháno jen do jejich vymření. Leč k nové úpravě uvedené živnosti došlo až po převratu. Plodem příslušných snah byl pak zákon čís. 303/1920 Sb. z. a n., jímž byla upravena nejen prakse zubotechnická, nýbrž i prakse zubolékařská. V tomto zákoně (§ 1) bylo zásadně vysloveno, že umělá náhrada zubův a chrupu je součástí zubního lékařství a že toto jest odvětvím vědy a umění lékařského. Vykonávati odborně zubní lékařství a s ním spojenou umělou náhradu zubův a chrupu bylo tu vyhrazeno lékařům, t. j. doktorům veškerého lékařství, kteří jsou oprávněni vykonávati lékařskou praksi v Československé republice, a kteří mimo to nabyli k tomu zvláštní způsobilosti na státním ústavu pro zubní lékařství a tím práva na titul zubního lékaře. Podle § 2 cit. zák. mohli však živnost zubní techniky vykonávati, a to doživotně jen ti zubní technikové, kteří do vydání tohoto zákona nabyli příslušného živnostenského oprávnění, a to v rozsahu ustanoveném platnými předpisy. Po vyhlášení zákona mohly oprávnění k provozování zubní techniky nabýti jen osoby, které v den vyhlášení zákona plně vyhovovaly podmínkám podle jednotlivých platných předpisů předepsaným. Tímto ustanovením měla býti možnost nabytí koncese neb oprávnění k provozování zubní techniky dopřána i dorostu, který se tomuto povolání věnuje s nadějemi na pozdější jeho samostatné provozování. Paragraf 3 upravuje pak předpoklady, za nichž mohou zubní technikové v ý j i m e č n ě doživotně vykonávati svou živnost v rozsahu, jak jej ustanovuje již zmíněný § 4. K tomu praví rovněž již zmíněná důvodová zpráva, že se těm zubním technikům, kteří s úspěchem složili praktickou zkoušku (ve smyslu § 3, odst. 1) anebo kteří svou dlouholetou činností skýtají záruku zručnosti (ve smyslu § 3, odst. 3), dovoluje vykonávati veškeré úkony n e z b y t n é k u m ě l é n á h r a d ě z u b ů v a c h r u p u, které jinak spadají v obor působnosti lékařské.

Zmíněný zákon byl pak novelisován zákonem čís. 171/1934 Sb. z. a n. Avšak i v nové formě zákona zůstala nedotčena zásada, že umělá náhrada zubův a chrupu je součástí zubního lékařství, odvětví to vědy a umění lékařského. Jinak je sice připustiti, že nový zákon — označuje se to v materialiích jako akt spravedlnosti — zavedl úlevu pro zubotechnické kruhy, pokud na rozdíl od zákona čís. 303/1920 Sb. z. a n., který přihlíží jen k vyučeným již zubotechnickým pomocníkům, ustanovil, že i osoby, jež byly dne 6. května 1920 již v učení zubní technice u zubního lékaře nebo u zubního technika, mohou rovněž dosáhnouti koncese k provozování živnosti zubotechnické; leč s druhé strany obsahuje zákon jak pro zubní lékaře (§ 1, odst. 4 zákona čís. 303/1920 Sb. z. a n. ve znění vyhlášky čís. 172/1934 Sb. z. a n.), tak pro zubní techniky (§ 3, odst. 3) výslovný zákaz dalšího přijímání učňů, takže zpráva výboru živnostensko-obchodního, zdravotnického a sociálně politického (tisk 2501 posl. sněm. z roku 1934), jakož i zpráva příslušných výborů senátu (tisk 1366 senátu Nár. shrom.) zdůrazňují plným právem, že se tím živnost zubotechnická stává živností na vymření. K této úpravě došlo, ačkoli materialie (tisk 1366 senátu Nár. shrom. z roku 1934) zdůrazňují, že zubotechničtí pomocníci a učni usilovali všemožně o to, aby živnost zubní techniky byla na trvalo zachována.

Za těchto okolností nelze tedy neuznati, že intence zákona, o nějž jde, sleduje prospěch graduovaných zubních lékařů a dává zájmům tohoto stavu přednost před zájmy stavu zubotechnického. Při tomto postoji vůči uvedenému konfliktu zájmů neměl zákonodárce sebemenší příčiny dovoliti, aby zubní technikové vykonávali ryze lékařské výkony (na př. extrakce zubů) i v takových případech, kdy nejsou ve vztahu k technickým pracím. Bylo výslednicí kompromisních snah, že zubní technikové v § 4 cit. zák. uvedení mohou mimo práce spadající pod pojem zubní techniky, totiž mimo oprávnění v § 2, odst. 1 zmíněná vykonávati též veškeré výkony na zubech a chrupu, jaké (t. j. pokud) jsou nutny k tomu, aby (zubní technikové) mohli provésti umělou náhradu zubův a chrupu; při tom je zjevno, že se zákonodárce rozhodl v zájmu existenčních podmínek dosud ještě zachovávaného stavu zubotechniků k ústupku na úkor ryze zdravotního zájmu, jenž dochází tak výmluvného výrazu v § 1, odst. 1 cit. zák. Jde-li takto v § 4 o pouhou výjimku, odůvodněnou konfliktem zájmů, totiž zájmu zdravotního a existenčního zájmu zubotechniků, nutno toto ustanovení bez pochyby vykládati restriktivně.

Bude na místě poukázati též na shodné ustanovení rakouského zákona ze dne 15. dubna 1921, čís. 255 Spolkového zákoníka (Bundesgesetzblatt), kde příslušné ustanovení je formulováno takto: »Befugte Zahntechniker, welche sich einer praktischen Prüfung vor zu diesem Zwecke bestellten Kommissionen mit Erfolg unterziehen und sich hierüber der Sanitätsbehörde ausweisen, sind auch befugt, die dem Zahnersatz hinderlichen Zähne und Wurzeln zu entfernen . . .« (Viz Altmann, Komm., I., str. 818). Jen v tomto smyslu je také rozuměti § 4 zák.

čís. 303/1920 Sb. z. a n. ve znění vyhl. čís. 172/1934 Sb. z. a n., takže záleží na tom, zda byl výkon v konkretním případě nutný k provedení umělé náhrady čili nic.

V této souvislosti poukazuje se konečně ještě na vývody generální prokuratury ve Vídni k rozhodnutí víd. nejv. soudu ze dne 10. června 1932, XII, 56, kde se rovněž mluví o tom, že zákon poskytuje zubnímu technikovi, byť se mu nedostalo všeobecného lékařského vyučování a nenabyl doktorátu lékařství, přece oprávnění k zubolékařskému ošetřování, však v určitém rozsahu a za zcela určitých předpokladů v zákoně o zubních technicích uvedených.

Všechny tyto úvahy nasvědčují tomu, že zubní technik není podle § 4 zák. čís. 303/1920 Sb. z. a n. ve znění vyhl. čís. 172/1934 Sb. z. a n. oprávněn k vytahování zubů, tedy k výkonu v § 2, písm. f) nařízení čís. 132/1922 Sb. z. a n. výslovně uvedenému, není-li tento výkon nutný k tomu, aby zubní technik mohl (v konkretním případě) provésti umělou náhradu zubův a chrupu, kteréžto omezení plyne nejen z § 4 cit. zák., nýbrž je dokonce výslovně opakováno v § 2, písm. f) nař. čís. 132/1922 Sb. z. a n., podle něhož musí jíti o vytahování (extrakce) zubů a kořenů, »které umělé náhradě zubů a chrupu jsou na závadu«.

Vytrhl-li odsouzený A. pacientce zub bez uvedeného předpokladu, scházelo mu nejen podle toho, co již předesláno, lékařské učení, nýbrž i oprávnění ke zmíněnému lékařskému výkonu po rozumu § 4 cit. zák., takže soudy nepochybily, pokud jeho čin podřadily pod skutkovou podstatu přestupku § 343 tr. z.

Proti tomu nelze snad namítati, že zubního tehnika, kterému zákon přiznává způsobilost k zmíněným výkonům tam, kde jsou nutnou přípravou k provedení umělé náhrady, nelze označiti za »fušera« v případech, kde tohoto předpokladu sice není, ale jeho způsobilost a odborná kvalifikace zůstala stejná, neboť k vyvrácení námitky té stačí poukaz na to, co nahoře dovozeno o kompromisním charakteru zmíněného ustanovení. Vůdčí zásadou zůstává, že nehledíc k zcela určitým výjimkám, jež nelze extensivně vykládati, je vykonávání zubního lékařství, k němuž patří i vytahování zubů, vyhrazeno větší záruky poskytujícím lékařům, a to v zájmu zdravotním, jejž chrániti je právě účelem předpisu § 343 tr. z.

Pokud generální prokuratura při veřejném roku kladla důraz ještě na to, že § 343 tr. z. neustanovuje na rozdíl od jiných předpisů, jako na příklad §§ 363, 364, 366, 367 tr. z. nic o ztrátě živnosti neb oprávnění, a pokud z toho vyvozuje, že zákonodárce nemohl míti na mysli, že se uvedeného přestupku může dopustiti i zkoušený zubní technik, neobstojí ani tato námitka, poněvadž § 343 tr. z. je na rozdíl od oněch předpisů, jichž se dovolává generální prokuratura, ustanovením, pro něž naprosto není typické a příznačné, že se toho činu dopouští pachatel při provozování nějaké své živnosti.

Z uvedených dôvodů nebyl tedy rozsudky, o něž jde, porušen zákon v ustanovení § 343 tr. z. a nebylo proto zmateční stížnosti generální prokuratury k zachování zákona vyhověno.

Čís. 6220.

Pomocník môže byť s hľadiska § 73 tr. zák. uznaný vinným len v takom čine, pri ktorom vedome a chcejúc pomáhal, a nemôže byť činený zodpovedným za taký čin, ktorý spáchal pachateľ bez jeho súhlasu alebo proti jeho vôli.

Pod pojmom »niekoľko ľudí« v smysle § 280 tr. zák. treba rozumeť aspoň dve osoby.

Ak boly úmyselným konaním pachateľovým alebo spolupachateľov usmrtené aspoň dve osoby a mimo toho pri tejže príležitosti a z tohože rozhodnutia bol niektorým z účastníkov vykonaný pokus úmyselného zabitia ďalšej osoby, spadá i tento pokus do rámca zločinu uvedeného v § 280 tr. zák. a neľze ho tedy kvalifikovať ako samostatný, materiálne (§ 96 tr. zák.) sa sbiehajúci trestný čin.

(Rozh. zo dňa 13. júna 1938, Zm IV 145/38.)

Najvyšší súd v trestnej veci proti A. a spol., obžalovaným zo zločinu zúmyselného zabitia človeka atď., zmätočné sťažnosti obžalovaných a ich obhájcov zčasti odmietol, zčasti zamietol; z úradnej povinnosti z dôvodu zmätočnosti podľa § 385, čís. 1 b) tr. p. zrušil rozsudok porotného súdu v časti, týkajúcej sa obžalovaného A., pokiaľ čin tohoto obžalovaného, uvedený pod B) v prvej skutkovej otázke prvej skupiny, bol samostatne kvalifikovaný ako pokus zločinu podľa § 65 a § 279 tr. z., túto kvalifikáciu pominul a činy tohoto obžalovaného, opísané pod A) v prvej a tretej skutkovej otázke a pod B) v prvej skutkovej otázke prvej skupiny, kvalifikoval len ako zločin podľa §§ 70, 279, 280 tr. zák.

Z dôvodov:

Zmätok podľa § 29, čís. 4 por. nov. je uplatnený preto, že porotný súd proti ustanoveniu § 6 por. nov. odoprel položiť porotcom k rozhodnutiu otázky v smysle § 73 tr. z. dotyčne obžalovaných E. a D.

Opodstatnenosť položenia týchto otázok dovodzuje zmätočná sťažnosť z toho, že v priebehu pokračovania bolo tvrdené, že E. po čine, spáchanom obžalovaným A., tomuto vytýkal: »Joj, Onder, do Boha, už si mu dal, aj nám všetkým!«

Podľa § 73 tr. z. vykoná-li pachateľ trestnejší čin, než ku ktorému ho návodca naviedol, neodpovedá návodca za čin prísnejšie trestný. To